

Naturvernforbundet

Landsmøte 2018
Stavanger, 20. – 22. april

SAK 6

Uttalelser del 2

Inneholder:

1) Uttalelser sendt inn innen fristen, ikke behandlet av landsstyret

- Konsekvensutredning av utenlandskabler
- Effektiv energibruk i et klimavennlig Europa
- Mot nye utenlandskabler
- Jobben må fullførast
- Langedalselva

1 *Til: Landsmøtet*
2 *Fra: Magne Vågsland, Leder Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag*
3 *Bjørn Økern, Leder Naturvernforbundet i Nordland*

4 Sendes til: Den norske regjering, Energi- og miljøkomiteen, De politiske partier på Stortinget

5

6 Naturvernforbundets viser til brev av 24.11.2017 og 14/12-2017 til NVE med krav om
7 konsekvensutredninger av bruken for de to kabelprosjekt til hhv. England og Skottland,
8 Grunnlaget for dette kravet er de forutsetninger lovverket setter til gjennomføring av
9 konsekvensutredninger for miljø og samfunn ved store prosjekter.

10 NVE's har avvist kravet. Landsmøtet i Naturvernforbundet 20/4-2018 anmoder derfor Regjeringa
11 om at det gjennomføres en konsekvensutredning for miljø og samfunn for de to nevnte
12 kabelprosjekt.

13 Saken er ytterligere aktualisert med de garantier, som er blitt gitt under stortingsbehandlingen
14 av saken om EUs energiunion, eAcer, for at erfaringene med kablene til Tyskland og England skal
15 legges til grunn ved konsesjonsbehandlingen av kabelen til Skottland.

16 Det blir viktig med ei uavhengig juridisk vurdering av det grunnlag NVE har for å avvise
17 Naturvernforbundets krav om ekstra utredning av konsekvensene i vassdragsnaturen for bruk av
18 kablene til Tyskland og England snarest mulig med tanke på høringen og
19 konsesjonsbehandlingen av Skottlandskabelen.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35 *Til: Landsmøtet*
36 *Fra: Naturvernforbundet Oslo Øst*

37 **Effektiv energibruk i et klimavennlig Europa**

38 Naturvernforbundet, samlet til landsmøte 20.–22. april i Stavanger, stiller seg bak at utveksling
39 av elektrisk energi med Europa er et viktig bidrag for å kutte i klimagassutslippene. Med økt
40 utveksling kan energien brukes mer effektivt og vi kan redusere det totale energiforbruket.
41 Naturvernforbundet gir en betinget støtte til de planene om utbygging av utenlandskabler som
42 foreligger.

43 Fornybar-revolusjonen i Europa innebærer at en betraktelig større andel av kraftproduksjonen
44 vil variere med været, og være mindre stabil enn i dag. Fremtidens klimavennlige, europeiske
45 energisystem kan bare fungere dersom solkraften produsert ett sted kan tas i bruk også andre
46 steder enn der solen til enhver tid skinner - og vindkraften på steder der det ikke blåser. Dagens
47 konstante fossile kraftproduksjon, som Europa har mye av, er vanskelig å fase ut uten nye bidrag
48 til stabil elektrisk effekt. Norsk vannkraft kan være et av bidragene til dette.

49 Den totale klima- og naturskaden av kraftproduksjon i Europa vil bli mindre hvis eksisterende
50 kraftverk, heller enn nye, kan bidra med den effekten som trengs i energisystemet. Det er også
51 viktig å hindre at vannkraftverk uten store magasiner må stanse fordi energien ikke trengs
52 akkurat i øyeblikket. I dag gjør høy produksjon og begrenset utvekslingskapasitet at det er
53 rekordbillig å sløse med strømmen i Norge. Med høyere utvekslingskapasitet vil få vi mer import
54 og eksport av effekt i øyeblikket så vel som energi totalt. Alt i alt gir det et mer balansert
55 energisystem.

56 Kraftutveksling med Europa er likevel ikke uten konsekvenser. Økt tilgang på variabel kapasitet
57 kan føre til krav om å stille denne kapasiteten fritt til disposisjon. Dette må begrenses gjennom
58 konsesjoner og begrensninger på de enkelte kraftverk, og Naturvernforbundet stiller følgende
59 betingelser for en bærekraftig kraftutvekslingspolitikk:

- 60 • For hver nye utenlandskabel skal det konsekvensutredes hvilken effekt det vil ha på
61 utbyggingstakten av fornybar energi i Norge
- 62 • Natur- og miljøhensyn må vektlegges særlig sterkt i konsesjonsprosessen for
63 kraftutbygging. Naturinngrep (f.eks. effekt på økosystemtjenester og tap av
64 artsmangfold) må regnes som et tap for samfunnet i økonomiske vurderinger.
- 65 • Planer om kraftverk som vil ha for store konsekvenser for naturmangfoldet må få avslag
66 på konsesjon. Det må ikke tillates nye konvensjonelle vannkraftverk (> 10 MW installert
67 effekt).
- 68 • Nye og eksisterende vannkraftkonsesjoner må få strenge krav til effektkjøring, slik at
69 denne ikke forringer artsmangfoldet i vassdraget.
- 70 • Kablene må bygges så skånsomt som mulig for omkringliggende natur, både til lands og
71 til vanns. De må ikke forringe for verneverdige områder eller andre naturverdier.
- 72 • Subsidiene for fornybar kraftproduksjon må justeres dersom økt utveksling gir økt
73 lønnsomhet.
- 74 • Klimaeffektene av nye utenlandsforbindelser må utredes og tillatelse må kun gis om det
75 kan påvises at klimaeffekten er positiv, når man regner med utslipp ved bygging og tap
76 av energi i overføringen.
- 77 • Staten skal eie utvekslingskablene, for å sikre at hensynene over ivaretas, og for å sørge
78 for at samfunnets interesser settes først.

Det viktigste virkemidlet i kampen mot klimaendringene er tiltak for å spare energi og bruke den mer effektivt, for slik å sørge for at konsekvensene av energiproduksjon for klima og natur blir så små som mulig. Dette virkemiddelet er likevel ikke nok til å endre verdens energisystemer tilstrekkelig. En begrenset utbygging av de utvekslingskablene som viser seg å være til det beste for miljøet, kan bidra til at vi lykkes i omstillingen til et klimavennlig samfunn.

110 *Til: Landsmøtet*
111 *Fra: Øystein Folden, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal*
112 *Steinar Nygaard, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag*
113 *Magne Vågsland, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag*
114 *Erling Solvang, Naturvernforbundet i Nordland*
115 *Peder Johan Pedersen, Naturvernforbundet i Agder*
116 *Håkon Borch, Naturvernforbundet i Østfold*
117 *Hogne Hongset, Naturvernforbundet i Aure*

118
119 Forslaget er basert på Naturvernforbundets brev til NVE 14.12.2017, forbundets
120 høringsuttalelse om kabelprosjektet NorthConnect, og på forbundets etablerte energipolitikk,
121 slik den ble vedtatt på forbundets landsmøte i 2013, med spesiell vekt på følgende
122 formulering: «Den fornybare energien må brukes i Norge slik at utslippene kuttes, og
123 overskuddskraft bør eksporteres gjennom eksisterende kabler og indirekte gjennom
124 energiintensive varer og tjenester.»

125
126 NYE UTENLANDSKABLER OG OM AT NORGE IKKE KAN VÆRE
127 «EUROPAS BATTERI»

128 **NORSK ELKRAFTPRODUKSJON SKAL VÆRE FORNYBAR OG GI MINIMALE SKADER I NATUREN**

129 Norsk elkraftproduksjon må også i framtiden baseres på fornybar energi, i all hovedsak på
130 vannkraft. All energiproduksjon, også av fornybar energi, har imidlertid konsekvenser i naturen.
131 Elkraftproduksjon må veies opp mot de skadevirkningene som utløses i naturen der energien
132 produseres. Tap av arts mangfold er en av de største truslene verden står overfor, og tap av urørt
133 natur i Norge har akselerert kraftig de senere år. Produksjon av fornybar energi må i langt større
134 grad enn hittil ses på i lys av dette. Det må også legges vesentlig større vekt på naturinngrepenes
135 negative konsekvenser enn det som har vært vanlig til nå.

136 **FORSYNINGSSIKKERHET, KRAFTEKSSPORT OG UTENLANDSFORBINDELSER**

137 Norge er i normalår selvforsynt med elkraft, og har i snitt et kraftoverskudd som eksporteres.
138 Eksisterende utenlandsforbindelser er mer enn tilstrekkelige for å eksportere alt tenkelig
139 overskudd i overskuelig framtid, og samtidig sikre oss nødvendig import i nedbørfattige år. Nye
140 utenlandsforbindelser vil utløse betydelig økt effektkjøring i norske kraftverk, med svært
141 negative konsekvenser for liv og arts mangfold i vassdragsnaturen. Dette gjelder både de kablene
142 Statnett har fått konsesjon til, og NorthConnect-prosjektet.
143 Nye utenlandsforbindelser vil drive strømprisene i Norge opp, noe som vil gi økt press for
144 utbygging av mer vind- og vannkraft, også i vernede vassdrag. Økt kraftoverskudd vil i sin tur føre
145 til økt linjebygging.
146 Naturvernforbundet er imot økte strømpriser som gir insentiver til økt produksjon med
147 naturødeleggende konsekvenser, og ønsker istedet økte elavgifter som insentiver til økt
148 strømsparing.

149 **NORGE KAN IKKE VÆRE «EUROPAS BATTERI»**

150 Regulær vannkraft er velegnet balansekraft for uregulær energiproduksjon som vind- og
151 solkraft. En omfattende - og positiv - utbygging av vind- og solkraft i EU har imidlertid gjort at vår
152 mulighet til å levere balansekraft til EU er blitt tilnærmet ubetydelig, sett opp mot EUs store

153 behov. EU planlegger å løse sine balanseutfordringer uten forbruk av Norges natur, og nye kabler
154 må derfor betraktes som et ønske fra en energiekspornæring, og ikke som et klimatiltak. Økt
155 utvekslingskapasitet som klimatiltak er ubetydelig og står ikke i noe rimelig forhold til de
156 betydelige negative konsekvensene som den vil utløse i norsk natur. EU har nå over ti ganger så
157 stor fornybar energiproduksjon som samlet norsk vannkraft, og installerte bare i 2017 like mye
158 ny vind-og solkraft som all produksjon i norske vannkraftverk. Fornybar energi i EU skal etter
159 foreliggende planer flerdobles innen få år.
160 Slik som utviklingen har gått, er tanken om at Norge kan fungere som «Europas batteri» ikke
161 lenger realistisk. Dette ble også slått fast av NVE-direktør Per Sanderud allerede i 2015, da han
162 på Statnetts høstkonferanse det året uttalte følgende: «- - vi er ikke det grønne batteriet som
163 kan løse Europas problemer, sånn som man kanskje forestilte seg for en stund siden».

164 **KONKLUSJON**

165 Nye utenlandskabler kan etter Naturvernforbundets syn ikke lenger begrunnes som viktig del av
166 reduksjonen av CO₂-utslippene i Europa. Naturvernforbundet ber derfor om at NorthConnect-
167 prosjektet ikke får konsesjon. Naturvernforbundet ønsker også at Statnetts kabelprosjekt til
168 England stilles i bero, og at det gjennomføres en ny konsekvensutredning av prosjektet, der også
169 konsekvensene av økt effektkjøring og press på norske naturområder blir utredet.

174 Til: Landsmøte
175 Fra: Øystein Folden, Naturvernforbundet i Tingvoll
176 Arne Reidar Johansen, Naturvernforbundet i Vesterålen
177

178 Jobben må fullførast

179 I fleire år har det vore søknadsplikt når ein vil plante utanlandske treslag i skogen.
180 Sakshandsaminga viser at det svært sjeldan er forsvarleg å plante ut dei mest aktuelle treslaga,
181 som sitkagran og vrifuru. Dei langsiktige økologiske verknadene kjenner vi dessutan lite til.
182 No er tida inne for å gå eit nytt steg i arbeidet med dei utanlandske treslaga sin plass i norsk
183 natur. Utanlandske treslag med svært høg risiko (SE), høg risiko (HI) og potensiell høg risiko (PH)
184 bør det vere forbode å plante til skogbruksføremål. Dei resterande bør ein bli ytterlegare
185 varsame med å bruke.
186 Ei innstramming av ordninga vil spare mange for bruk av mykje ressursar. Ressursar som med
187 fordel kan bli brukt til å fjerne allereie planta skog som viser seg å gjere skade. Det viser seg
188 mellom anna at mange av dei utanlandske treslaga spreier seg til verna område, der det er svært
189 kostbart å fjerne dei igjen.

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207 Til: Landsmøtet

208 Fra: Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

209 Langedalselva er eit vassdrag som startar ved Sogn og Fjordane grense, og ender på Hellesylt i
210 den mektige fossen som kvart år visast etter Kongens tale.

211 Naturvernforbundet i Møre og Romsdal gjorde eit årsmøtevedtak i 2006 som seier at
212 Langedalsvassdraget , frå Sogn og Fjordane grense til Hellesyltfossen, er det mest verneverdige
213 vassdraget på Sunnmøre og i Nordfjord. Likevel er det etter 2006 bygd to store kraftverk langs
214 denne elva.

215 Trass sterke protester vart det våren 2017 gitt konsesjon til enda to kraftverk. Ein sparar
216 Hellesyltfossen, men kan likevel ende opp med fire øydeleggjande inngrep langs det som vart
217 rekna som den mest verneverdige elva.

218 Naturvernforbundet har klaga på konsesjonen til Langedalselva kraftverk. Eit av hovudpunkta i
219 klaga er den samla belastning på vassdragsnaturen. Dersom ein skal kunne mene noko med
220 samla belastning på eit vassdrag, må den nye utbygginga av Langedalselva stoppast.

221 Andre hovudpunkt i Naturvernforbundet si anke er ; Opplevingskvalitetar, elva som
222 landskapselement og manglar i biologisk kartlegging.

223 I brev frå Olje og Energidepartementet som svar på ankesaka for dei to første kraftverka, vert
224 det lova ei oppfølgjande undersøking av den store fossefallbestanden i Langedalsvassdraget:
225 Sitat frå brev datert 11.desember 2008:

226 ***Departementet er samd med NVE i at dei samla utbyggingstiltaka i Langedalsvassdraget gjev***
227 ***grunnlag for ei etterfølgjande undersøking av tilhøva for fossefall. Ansvar for pålegg om***
228 ***slike undersøkingar ligg til fylkesmannen (Møre og Romsdal fylke), jf. Post 5 i vilkåra for***
229 ***konsesjonen.***

230 Disse undersøkingane er ikkje gjort, og må sjølv sagt gjerast før nye kraftverk i same elva får
231 løyve.

232 Det er også svært mangelfulle undersøkingar av fossesprøytonene i vassdraget.

233 Langedalselva har lett tilgjengelige elvejuv. Med lite eller ingen tilrettelegging er elva svært
234 verdifull for den planlagde satsinga på naturbasert reiseliv i regionen. Det er ikkje mange stadar
235 ein får eit så kraftig og nært møte på naturen på ein så enkel måte. Utbygginga som no kan
236 kome, er planlagt på ein slik måte at elva vert svært redusert for padle- og rafting- og andre
237 friluftssinteresser .

238 Fylkesmannen i Møre og Romsdal har kome med motsegn, og det er klage frå Norsk Ornitologisk
239 foreining og padlemiljøet. Tre grunneigarar har også anka konsesjonen, fordi dei berre har
240 akseptert ei mindre utbygging enn den som fekk konsesjon.

241 Det bør vere innlysande at denne perla i norsk elvenatur langs innfallsporten til UNESCO-
242 området Vestnorsk Fjordlandskap, vert verna til glede for komande generasjonar.

243 **Årsmøtet i Naturvernforbundet Møre og Romsdal vil difor på det sterkaste oppmode OED om**
244 **å seie nei til konsesjon for utbygging av Langedalselva kraftverk.**